

Wykaz skrótów

- Acta Geogr. Lodz. – Acta Geographica Lodziensia, Łódź.
Acta Arch. Lodz. – Acta Archaeologica Lodziensia, Łódź.
AULFA – Acta Universitatis Lodziensis, Folia Archaeologica, Łódź.
AUL ZNUŁ – Acta Universitatis Lodziensis, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
APolski – Archeologia Polski, Warszawa.
BAR – British Archaeological Reports, Oxford.
KHKM – Kwartalnik Historii Kultury Materialnej, Warszawa.
ŁSA – Łódzkie Sprawozdania Archeologiczne, Łódź.
MAB – Monumenta Archaeologica Barbarica, Warszawa.
PGeogr. – Przegląd Geograficzny, Warszawa.
PGeol. – Przegląd Geologiczny, Warszawa.
PMMAE, s. a. – Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, seria archeologiczna, Łódź.
Mat. Star. – Materiały Starożytne, Warszawa.
Pom. Ant. – Pomorania Antiqua, Gdańsk.
RŚ – Rocznik Świętokrzyski, Kielce.
Saarbrücker Beitr. Altkde. – Saarbrücker Beiträge zur Altertumskunde, Bonn.
Sil. Ant. – Silesia Antiqua, Wrocław.
Sl. Ant. – Slavia Antiqua, Poznań.
Spr. Arch. – Sprawozdania Archeologiczne, Kraków.
St. Arch. – Studia Archeologiczne, Wrocław.
SRM – Sieradzki Rocznik Muzealny, Sieradz.
WA – Wiadomości Archeologiczne, Warszawa.
Zeszyty ORBA – Zeszyty Ośrodka Ratowniczych Badań Archeologicznych.
Zeszyty OODA – Zeszyty Ośrodka Ochrony Dziedzictwa Archeologicznego
kps – komputer opis

LITERATURA

- Andrzejewska A.**, 1996, *Średniowieczny zespół osadniczy w Zgłowiączce na Kujawach*, Włocławek.
- Auch M.**, 2004, *Wczesnośredniowieczna ceramika szkliviona z Chełma*, woj. lubelskie, APolski, t. 49, s. 48–94.
- Babeş M.**, 1993, *Die Poieneşti – Lukaševka – Kultur. Ein Beitrag zur Kulturgeschichte im Raum östlich der Karpaten in den Jahrhunderten vor Christi Geburt*, Saarbrücker Beitr. Altkde. 30, Bonn.
- Balcer B.**, 1983, *Wytwórczość narzędzi krzemiennych w neolicie ziem Polski*, Wrocław.
- Balwierz Z., Marosik P., Muzolf B., Papienik P., Siciński W.**, 2005, *Osadnictwo społeczeństw rolniczych i zmiany środowiska naturalnego nad środkową Krasówką (Kotlina Szczercowska). Wstępna charakterystyka*, Botanical Guidebooks, No 28, s. 53–86.
- Baraniecka M.**, 1979, *Objaśnienia do Mapy geologicznej Polski 1:200 000*, arkusz Płock, Warszawa.
- 1984, *Złodowacenie środkowopolskie*, [w:] E. Mojski (red.), *Budowa geologiczna Polski. Stratygrafia*, t. I, cz. 3b, *Kenozoik. Czwartorzęd*, Warszawa, s. 154–196.
- Baraniecka M., Skompski S.**, 1978, *Mapa geologiczna Polski 1:200 000*, arkusz Płock, Warszawa.
- Bartkowski T.**, 1978, *Środowisko przyrodnicze grodu średniowiecznego w Łądzie nad Wartą Środkową*, [w:] W. Błaszczuk (red.), *Gród wczesnośredniowieczny w Łądzie nad środkową Wartą*, Poznań, s. 13–31.
- Bednarczyk J.**, 1998, *Życie codzienne w okresie rzymskim (Everyday Life in the Roman Period)*, [w:] *Gazociąg pełen skarbów archeologicznych (Pipeline of Archaeological Treasures)*, Poznań.
- Biermann F., M. Dulnicz**, 2001, *Studnia z Bochenia a problem chronologii starszych faz wczesnego średniowiecza na Mazowszu Zachodnim*, APolski, t. 46, s. 85–114.
- Bieniek A.**, 2002, *Archeobotaniczne badania odcisków roślinnych, Grabek 11, gmina Szczerców, województwo łódzkie*, [w:] R. Grygiel (red.), *Badania archeologiczne na terenie odkrywki „Szczerców” Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów” S.A.*, t. 2, Łódź, s. 467–471.
- Boniecki A.**, 1899, 1902, *Herbarz polski*, t. I, V, Warszawa 1901, *Herbarz polski. Uzupełnienia*, Warszawa.
- Brzeziński M.**, 1986, *Szczegółowa mapa geologiczna Polski 1:50 000*, arkusz Głowno (591), Warszawa.
- 1991, *Szczegółowa mapa geologiczna Polski 1:50 000*, arkusz Łowicz (555), Warszawa.
- 1992, *Objaśnienia do Szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50 000*, arkusz Głowno (591), Warszawa.
- Brzostowicz M.**, 2002, *Bruszczewski zespół osadniczy we wczesnym średniowieczu*, Poznań.
- Buko A.**, 1981, *Wczesnośredniowieczna ceramika sandomierska*, Wrocław – Łódź.
- 1990, *Ceramika wczesnopolska. Wprowadzenie do badań*, Wrocław – Łódź.
- Bukowska-Gedigowa J., Gediga B.**, 1986, *Wczesnośredniowieczny gród na Ostrówku w Opolu*, Wrocław – Łódź.
- Chachlikowski P.**, 1997, *Kamieniarstwo późnoneolitycznych społeczeństw Kujaw*, *Studia i Materiały do Dziejów Kujaw*, nr 8, Poznań.
- Chmielewska M., Chmielewski W.**, 1975, *Paleolit w Polsce środkowej*, PMMAE, s. a., nr 22, s. 9–26.

- Chmielowska A., Góra M.**, 2009, *Osada produkcyjna z okresu wczesnego i późnego średniowiecza w Bogusławicach st. 7 pod Wolborzem*, PMMAE, s. a, nr 44, 2008–2009, Łódź, s. 125–218.
- Chudziak W.**, 1988, *W kwestii budownictwa Słowian na Niżu Polskim w VI-VII wieku*, APolski, t. 33, s. 193–203.
- Cofta-Broniewska A.**, 1979, *Grupa kruszańska kultury przeworskiej. Ze studiów nad rozwojem regionalizmu społeczeństw Kujaw*, Poznań.
- Czarnecka K.**, 2007, *Oblin. Ein Gräberfeld der Przeworsk-Kultur in Südmasowien*, Monumenta Archaeologica Barbarica, t. 13, Warszawa.
- Czebreszuk J.**, 1996, *Spółeczności Kujaw w początkach epoki brązu*, Poznań.
- Czerniak L.**, 2003, *Wstęp*, [w:] L. Czerniak (red.), *Badania archeologiczne na terenie odkrywki „Szczerców” Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów” S.A.*, t. 3, Poznań, s. 9–16.
- Dąbrowska M., Gajewska M., Kruppé J.**, 1968, *Solec nad Wisłą. Badania wykopaliskowe w latach 1964–1966*, KHKM, t. 16, nr 1, s. 109–139.
- Dąbrowska T.**, 1973, *Cmentarzysko kultury przeworskiej w Karczewcu, pow. Węgrów*, Mat. Star., t. 2, s. 381–531.
- 1988, *Wczesne fazy kultury przeworskiej. Chronologia – zasięg – powiązania*, Warszawa.
- 1994, *Wpływy jastorfskie na kulturę przeworską w młodszym okresie przedrzymskim*, Kultura przeworska, t. I, Lublin, s. 71–87.
- 1997, *Kamieńczyk. Ein Gräberfeld der Przeworsk-Kultur in Ostmasowien*, MAB, t. 3, Kraków.
- 2002, *Cmentarzysko kultury przeworskiej w Kołaczku, stan. 2, gm. Mrozy, pow. Mińsk Mazowiecki, woj. mazowieckie*, Varia Barbarica, MAB, Series Gemina, t. 1, Warszawa – Lublin, s. 219–262.
- Dąbrowski J., Gardawski A.**, 1979, *Wschodnia grupa terytorialna kultury łużyckiej* [w:], *Prahistoria ziem polskich*, t. 4, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, s. 94–116.
- Demińska M.**, 1975, *Zmiany w strukturze hodowli na ziemiach polskich we wczesnym średniowieczu*, KHKM, t. 23, s. 201–224.
- Dobrakowski M., Domańska J., Lodowski J., Noworyta E., Romanow K.**, 2001, *Wstępne sprawozdanie z archeologicznych badań ratowniczych na stanowiskach: Polwica 4 i 5 oraz Skrzypnik 8, gm. Domaniów, woj. dolnośląskie, przy budowie autostrady A-4*, [w:] Zeszyty ORBA, seria B: Materiały Archeologiczne, Raport 96–99, Warszawa, s. 130–185.
- Dulicz M.**, 2001, *Kształtowanie się Słowiańszczyzny Północno – Zachodniej. Studium archeologiczne*, Warszawa.
- Dylik J.**, 1948, *Ukształtowanie powierzchni i podział na krainy podłódzkiego obszaru*, Acta Geogr. Lodz., nr 1.
- Dylikowa A.**, 1958, *Próba wyróżnienia faz rozwoju wydym w okolicach Łodzi*, Acta Geogr. Lodz., nr 8, s. 233–268.
- 1967, *Wydmy Środkowej Polski i ich znaczenie dla stratygrafii schyłkowego plejstocenu*, [w:] J. Dylik, R. Galon (red.), *Czwartorzęd Polski*, Warszawa, s. 353–371.
- 1969, *Problematyka wydym śródlądowych w Polsce*, Prace Geograficzne IG PAN, t. 74, s. 39–74.
- Dymek K.**, 1988, *Późnolateński piec wapienniczy z Grębocic, woj. Legnica*, Sil. Ant., t. 30, s. 107–115.
- Dzieduszycki W.**, 1982, *Wczesnomiejska ceramika kruszwicka w okresie od 2 połowy X w. po połowę XIV w.*, Wrocław.
- 1993, *Człowiek*, [w:] W. Dzieduszycki, M. Kupczycki (red.), *Gopło. Przyroda i człowiek*, Poznań.
- Dziubek E.**, 2011, *Analiza artefaktów nowożytnych i współczesnych ze stanowiska 5 w Pęcławicach, pow. Łęczyca, województwo łódzkie*, [w:] Dziubek E., Marchelak I., Tyszler L., *Ratownicze badania archeologiczne na stanowisku 5 w Pęcławicach, pow. Łęczyca, woj. łódzkie (trasa autostrady A-1)*, Via Archeologica Lodziensis, t. 4, Łódź, s. 243–285.
- 2011a, *Analiza artefaktów wczesno- i późnośredniowiecznych ze stanowiska 5 w Pęcławicach, pow. Łęczyca, woj. łódzkie*, [w:] Dziubek E., Marchelak I., Tyszler L., *Ratownicze badania archeologiczne na stanowisku 5 w Pęcławicach, pow. Łęczyca, woj. łódzkie (trasa autostrady A-1)*, Via Archeologica Lodziensis, t. 4, Łódź, s. 71–154.
- Dziubek E., Marchelak I., Tyszler L.**, 2011, *Obiekty nowożytne i współczesne oraz strefy zasiedlenia na stanowisku 5 w Pęcławicach, pow. Łęczyca, woj. łódzkie*, [w:] *Ratownicze badania archeologiczne na stanowisku 5 w Pęcławicach, pow. Łęczyca, woj. łódzkie (trasa autostrady A-1)*, Via Archeologica Lodziensis, t. 4, Łódź, s. 287–313.
- Forysiak J.**, 2014, *Pradolina warszawsko-berlińska jako główna forma w morfologii terenu okolic Łęczycy*, [w:] R. Grygiel, T. Jurek (red.), *Początki Łęczycy, t. I: Archeologia Środowiskowa Średniowiecznej Łęczycy*, Łódź, s. 25–37.
- Gabałówna L.**, 1956, *Późnolateńskie groby psów z Łęczycy Dzierzbietowa, pow. Mogilno i Zgłowiączki, pow. Włocławek*, [w:] *Na dziesięciolecie Łódzkiego Ośrodka Archeologicznego*, Łódź, AUL, nr 4, s. 15–17.
- Gajewska M.**, 1993, *Garncarstwo nowożytne w Polsce. Stan i potrzeby badań*, PMMAE, s.a., nr 36, 1989–1990, s. 159–169.
- Gedl M.**, 1975, *Kultura łużycka*, Kraków.
- Gierlach O.**, 1966, *Ceramika z wieków XVII i XVIII*, Warszawskie Materiały Archeologiczne, t. 1, s. 112–140.
- Gilewska S.**, 1986, *Podział Polski na jednostki geomorfologiczne*, PGeogr., t. 58, z. 1–2.
- 1999, *Rzeźba* [w:] L. Starkel (red.), *Geografia Polski. Środowisko przyrodnicze*, Warszawa, s. 243–288.
- Godłowski K.**, 1983, *Człowiek a środowisko w okresie lateńskim, rzymskim i wędrowek ludów*, [w:] J. Kozłowski, S. Kozłowski (red.), *Człowiek i środowisko w pradziejach*, Warszawa, s. 286–308.
- 1985, *Przemiany kulturowe i osadnicze w południowej i środkowej Polsce w młodszym okresie przedrzymskim i w okresie rzymskim*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk.
- Gralak T., Nowaczyk V., Stanisławski A., Wojnicki T.**, 2001, *Badania archeologiczne na trasie budowy autostrady A-4 na stanowisku Wojkowice 15, woj. dolnośląskie* [w:] Zeszyty ORBA, seria B: Materiały Archeologiczne, Raport 96–99, Warszawa, s. 194–214.
- Grążawski K.**, 2002, *Przemiany w wytwórczości garncarskiej w rejonie środkowej Drwęcy we wczesnym średniowieczu (2 poł. VII w. - 1 poł. XIII w.)*, Włocławek.
- Grygiel M.**, 2004, *Problem chronologii i przynależności kulturowej materiałów o charakterze jastorfskim z Brześcia Kujawskiego, woj. kujawsko-pomorskie, w świetle*

- ostatnich badań nad problematyką okresu przedrzymskiego w Polsce, [w:] H. Machajewski (red.), *Kultura jastorfska na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej*, Poznań, s. 13–82.
- 2013, *The Jastorf Culture on the Polish Lowland*, [w:] *The Jastorf Culture in Poland*, BAR International Series 2579, Oxford, s. 23–46.
- Grygiel R.**, 2001, *Program i wstępne wyniki badań ratowniczych archeologicznych na trasie autostrady w Polsce środkowej*, [w:] *Wstępne wyniki konserwatorskich badań archeologicznych w strefie budowy autostrad w Polsce za lata 1996–1999*, Zeszyty Ośrodka Ratowniczych Badań Archeologicznych (ORBA), Seria B: Materiały Archeologiczne, Raport 96–99, Warszawa, s. 78–81.
- Guldón Z., Stępkowski L.**, 1981, *Itzeckie wyroby garncarskie na rynku krakowskim w XVII wieku*, RŚ, t. 8, s. 5–29.
- Jadczykowa I.**, 1975, *Kultura wschodniopomorska i kultura grobów kloszowych w Polsce środkowej*, PMMAE, s. a., nr 22, s. 167–194.
- 1981, *Budownictwo mieszkalne ludności kultury przeworskiej na obszarze Polski*, PMMAE, s. a., nr 28, s. 109–247.
- Jażdżewska M.**, 2000, *Ośrodek produkcji wapiennej w osadzie późnorzymskiej na stanowisku 2, w Siemiechowie, w województwie łódzkim*, [w:] *Archeologia et Historia, Księga Jubileuszowa dedykowana Pani Profesor Romani Barnycz-Gupieńcowej*, Łódź, s. 143–163.
- Jewtuchowicz S.**, 1967, *Geneza Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej między Nerem a Moszczenicą*, Prace Geograficzne IGI PAN, t. 62.
- 1970, *Rozwój rzeźby okolic Łęczycy po zlodowaceniu środkowopolskim*, Prace Geograficzne IG PAN, t. 85.
- Jurkiewicz B., Machajewski H.**, 2004, *Osadnictwo kultury przeworskiej z przełomu er oraz z późnego okresu rzymskiego i wczesnej fazy okresu wędrówek ludów*, [w:] L. Czerniak, J. Gąssowski (red.), *Janków, stanowisko 8–11, gmina Piątek, woj. łódzkie. Badania Archeologiczne na trasie autostrady A1*, Pułtusk, s. 271–319.
- 2008, *Osada z okresu przedrzymskiego* [w:] L. Czerniak, J. Gąssowski (red.), *Osada wielokulturowa w Łękach Górnych, gmina Krzyżanów, województwo łódzkie*, Via Archaeologica Pultuskiensis, t. 2, Pułtusk, s. 61–91.
- Kajzer L.**, 1980, *Studia nad świeckim budownictwem województwa łęczyckiego*, AULFA, nr 1.
- 1986, *Opracowanie zbioru ceramiki naczyniowej z „wieży Karnkowskiego” zamku w Raciążku*, KHKM, t. 34, nr 2, s. 199–225.
- 1990, *Zamek w Raciążku*, Łódź.
- 1991, *Dwór obronny w Lubieniu Kujawskim. Badania terenowe 1984 roku*, [w:] *Budownictwo obronno-rezydencjonalne Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej*, cz. II, Łódź 1991, s. 118–143.
- 1991a, *W sprawie waloryzacji masowych zbiorów ceramiki późnośredniowiecznej i nowożytnej*, KHKM, t. 39, nr 4, s. 467–484.
- 1994, *Średniowieczna i nowożytna Kościelna Wieś w świetle archeologicznych badań terenowych*, [w:] *Budownictwo obronno-rezydencjonalne Kujaw i Ziemi Dobrzyńskiej*, cz. III, Łódź, s. 107–158.
- 1996, *Wstęp do archeologii historycznej w Polsce*, Łódź.
- 2004, *Zamki i dwory obronne w Polsce Centralnej*, Warszawa.
- Kalińska E., Wyszomierski M.**, 2010, *Nowe dane odnośnie do genezy i wieku form stożkopodobnych południowej części Niziny Środkowomazowieckiej*, Landform Analysis, vol. 13, s. 27–31.
- Kalińska-Nartiša E., Nartišs M.**, 2016, *The fan-like forms in the southern margin of the Mazovian Lowland area (Central Poland): a new high-resolution textural-timing study*, International Journal of Earth Sciences, vol. 105(3), s. 885–903.
- Kamiński J.**, 1993, *Późnoplejstocenska i holocenska transformacja doliny Moszczenicy jako rezultat zmian środowiska naturalnego oraz działalności człowieka*, Acta Geogr. Lodz., t. 64.
- Kasprowicz T.**, 2004, *Stanowisko kultury jastorfskiej w Wojnowie, gm. Murowana Goślina, woj. wielkopolskie* [w:] H. Machajewski (red.), *Kultura jastorfska na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej*, Poznań, s. 215–233.
- Kaszewska E.**, 1962, *Cmentarzysko kultury wenedzkiej w Piotrkowie Kujawskim, pow. Radziejów*, PMMAE, s. a., nr 8, s. 5–76.
- 1975, *Kultura przeworska w Polsce środkowej*, PMMAE, s. a., nr 22, s. 195–234.
- Kaszewski Z.**, 1975, *Kultura łużycka w Polsce środkowej*, PMMAE, s. a., nr 22, s. 123–166.
- Każmierczyk J.**, 1966, *Wrocław lewobrzeżny we wczesnym średniowieczu*, t. 1, Wrocław – Warszawa – Kraków.
- 1969, *Budownictwo mieszkaniowe z drewna w VI–XIII wieku na obszarze Śląska*, APolski, t. 14, z. 1, s. 167–214.
- 1970, *Wrocław lewobrzeżny we wczesnym średniowieczu*, t. 2, Wrocław – Warszawa – Kraków.
- Kittel P.**, 2005, *Uwarunkowania środowiskowe lokalizacji osadnictwa pradziejowego na Pojezierzu Kaszubskim i w północnej części Borów Tucholskich*, Monografie Instytutu Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, t. 4, Łódź.
- 2005a, *Środowiskowe uwarunkowania lokalizacji wielokulturowych stanowisk archeologicznych w Wierzbowej (stan. 1 i 2), pow. Poddębice – mps.* w archiwum FBA.
- 2010, *Cechy geomorfologiczne położenia stanowisk archeologicznych na obszarze BOT KWB „Bełchatów” Złoże „Szczerców”*, [w:] T. Makiewicz, A. Wójcik, M. Ignaczak (red.), *Badania archeologiczne na terenie odkrywkę „Szczerców” Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów” S.A.*, t. 7, s. 11–32.
- 2012a, *Budowa i ewolucja doliny Neru w rejonie stanowiska Lutomiersk-Koziówki w świetle badań geoarcheologicznych*, Acta Geogr. Lodz., nr 100, s. 113–133.
- 2012b, *Wpływ georóżnorodności zlewni Neru (Polska środkowa) na lokalizację osadnictwa pradziejowego*, Landform Analysis, nr 19, s. 33–50.
- 2013, *Geomorfologiczne uwarunkowania lokalizacji osadnictwa na przykładzie doliny Rawki w Rawie Mazowieckiej*, Acta Geogr. Lodz., nr 101, s. 49–79.
- 2014, *Slope deposits as an indicator of anthropopressure in the light of research in Central Poland*, Quaternary International, vol. 324, s. 34–55.
- Kittel P., Skowron J.**, 2009, *Geomorfologiczne uwarunkowania lokalizacji i rozwoju osadnictwa w rejonie Rawy Mazowieckiej (Polska środkowa) w okresie rzymskim*, Środowisko – Człowiek – Cywilizacja, t. 2, s. 147–154.

- Kittel P., Sikora J., Wroniecki P.**, 2018, *A Late Medieval motte-and-bailey settlement in a lowland river valley landscape of Central Poland*, *Geoarchaeology – An International Journal*, vol. 33, no 5, s. 558–578.
- Klajnert Z., Kobojeck E.**, 2003, *The origin and age of „huge alluvial fans” in the eastern part of the Warsaw-Berlin Pradolina*, *Questiones Geographicae*, no 22, s. 17–28.
- Klatkowa H.**, 1965, *Niecki i doliny denudacyjne w okolicach Łodzi*, *Acta Geogr. Lodz.*, nr 18.
- 1972, *Paleogeografia Wyżyny Łódzkiej i obszarów sąsiednich podczas zlodowacenia warciańskiego*, *Acta Geogr. Lodz.*, nr 28.
- Klimaszewski M.**, 1994, *Geomorfologia*, Warszawa.
- Kobojeck E.**, 2000, *Morfogeneza doliny Rawki*, *Acta Geogr. Lodz.*, nr 77.
- Kobojeck E., Kobojeck S.**, 2005, *Doliny rzeczne Regionu Łódzkiego. Geneza, cechy przyrodnicze i antropogeniczne przekształcenia*, Łódź.
- Kobojeck E., Pietrzak J.**, 2009, *Zamek arcybiskupi w Łowiczu i jego umocnienia ziemne na tle środowiska przyrodniczego doliny Bzury*, *Środowisko – Człowiek – Cywilizacja*, t. 2, s. 267–278.
- Kobyliński Z.**, 1988, *Struktury osadnicze na ziemiach polskich u schyłku starożytności i w początkach wczesnego średniowiecza*, Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź.
- 1988, *Konstrukcje, destrukcje i rekonstrukcje: w sprawie budownictwa starszych faz wczesnego średniowiecza na ziemiach polskich*, *APolski*, t. 33, s. 204–210.
- Kodeks Dyplomatyczny Polski**, obejmujący przywileje królów polskich, wielkich książąt litewskich, bulle papieskie jako też wszelkie nadania prywatne mogące posłużyć do wyjaśnienia dziejów wewnętrznych krajowych dotąd nigdzie nie drukowanych, od najdawniejszych czasów aż do roku 1506, 1848, wyd. L. Rzyszczewski i A. Muczowski, t.2, Warszawa (skrót: KDP).
- Kołaczkowski M.**, 1995, *Osada kultury przeworskiej w Izdebnie Kościelnym, stanowisko 1, gmina Grodzisk Mazowiecki, Barbaricum'95*, t. 5, Warszawa.
- Kondracki J.**, 1994, *Geografia Polski – mezoregiony fizyczno-geograficzne*, Warszawa.
- 2002, *Geografia regionalna Polski*, Warszawa.
- Kopeć K., Nowaczyk K., Nowaczyk L., Wodejko E.**, 2001, *Wstępne wyniki badań wykopaliskowych prowadzonych na wielokulturowym stanowisku Wilkowice 8, gm. Żórawina, woj. dolnośląskie*, [w:] *Zeszyty ORBA*, seria B: Materiały Archeologiczne, Raport 96–99, Warszawa, s. 215–237.
- Kosicki A.**, 2002, *Produkcja żelaza na osadzie kultury przeworskiej w Namysłowie, gm. Namysłów, woj. opolskie*, [w:] S. Orzechowski (red.), *Hutnictwo świętokrzyskie oraz inne centra i ośrodki starożytnej metalurgii żelaza na ziemiach polskich*, Kielce, s. 117–120.
- Koško A.**, 1981, *Udział południowo-wschodnioeuropejskich wzorców kulturowych w rozwoju niżowych społeczeństw kultury pucharów lejkowatych*, Poznań.
- Kozierowski S.**, 1928, *Badania nazw topograficznych na obszarze wschodniej Wielkopolski*, t. II, Poznań.
- Krajewski K.**, 1977a, *Poziomy terasowe w pradolinie warszawsko-berlińskiej między Wartą a Wzgórzami Domaniewickimi*, *AUL ZNUŁ*, Nauki Matematyczno-Przyrodnicze, ser. II, z. 5, s. 99–108.
- 1977 b, *Późnoplejstoceny i holoceny procesy wydmotwórcze w pradolinie Warszawsko-Berlińskiej w widłach Warty i Neru*, *Acta Geogr. Lodz.*, nr 39.
- Kruk J.**, 1973, *Studia osadnicze nad neolitem wyżyn lessowych*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk.
- 1980, *Gospodarka w Polsce południowo-wschodniej w V-III tysiącleciu p.n.e.*, Wrocław.
- 1983, *Zarys rozwoju rolnictwa neolitycznego w środowisku dorzecza górnej Wisły*, [w:] J. Kozłowski, S. Kozłowski (red.), *Człowiek i środowisko w pradziejach*, Warszawa, s. 267–275.
- Kruk J., Milisauskas S., Alexandrowicz S., Śnieszko Z.**, 1996, *Osadnictwo i zmiany środowiska naturalnego wyżyn lessowych*, Kraków.
- Kruppé J.**, 1961, *Studia nad ceramiką XIV wieku ze Starego Miasta w Warszawie*, Wrocław – Warszawa – Kraków.
- 1967, *Garncarstwo warszawskie w wiekach XIV i XV*, Wrocław – Warszawa – Kraków.
- 1981, *Garncarstwo późnośredniowieczne w Polsce*, Wrocław – Łódź, cz. I-II.
- Krupiński K.**, 1996, *O wieku stożków napływowych Niziny Środkowomazowieckiej*, *Acta Geogr. Lodz.*, nr 71, s. 113–119.
- Krygowski B.**, 1972, *Nizina Wielkopolska*, [w:] R. Galon (red.), *Geomorfologia Polski*, t. 2, Warszawa, s. 186–223.
- Krzemiński T.**, 1970, *Położenie geograficzne Burzenina i okolicznych osad wczesnośredniowiecznych*, [w:] *Rozwój osadnictwa w rejonie Burzenina nad Wartą od VI do XIV w.*, Wrocław, s. 12–33.
- 1974, *Geneza młodoplejstoceny rzeźby glacialnej w dorzeczu środkowej Warty*, *Acta Geogr. Lodz.*, nr 33.
- 1987, *Rola wód podziemnych i powierzchniowych w modyfikacji krajobrazu naturalnego Łęczycy, jego przemiany i kierunki rozwoju. Sesja Naukowa. Łęczycza, dnia 26 i 27 marca 1979 roku*, Łęczycza, s. 12–34.
- 1997, *Cechy rozwoju i zaniku łądolołu warciańskiego w środkowej Polsce*, *Acta Universitatis Lodzianis, Folia Geographica Physica*, no 1, s. 47–65.
- Krzemiński T., Krysiak S.**, 2012, *Geograficzne tło osadnictwa w Czerchowie*, *PMMAE*, s. a., nr 45, s. 353–389.
- Krzemiński T., Maksymiuk Z.**, 1966, *Próba rekonstrukcji niektórych elementów krajobrazu pierwotnego okolic Łęczycy*, [w:] A. Nadolski, A. Abramowicz, T. Poklewski (red.), *Łęczycza wczesnośredniowieczna*, t. 1, Łódź, s. 23–32.
- Księgi sądowe...** *Księgi sądowe łęczyckie od 1385 do 1419 r.*, 1897, cz. I i II [w:] *Teki Adolfa Pawińskiego*, t. III-IV, Warszawa (skrót: *Księgi sądowe...*).
- Kurnatowska Z., Kurnatowski S.**, 1991, *Zasiedlenie regionu Lednicy w pradziejach i średniowieczu w świetle dotychczasowych badań*, [w:] K. Tobolski (red.), *Wstęp do paleoekologii Lednickiego Parku Krajobrazowego*, Poznań, s. 35–42.
- Kurnatowski S.**, 1963, *Uwagi o kształtowaniu się stref zasiedlenia dorzecza Obry w czasie od środkowego okresu epoki brązu do późnego średniowiecza*, *APolski*, t. 8, s. 181–218.
- 1966, *Przemiany techniki uprawy roli w czasach między epoką brązową i wczesnym średniowieczem a rozmieszczenie stref zasiedlenia*, *Studia z Dziejów Gospodarstwa Wiejskiego*, t. 8, s. 92–99.

- 1968, *Osadnictwo i jego rola w kształtowaniu się krajobrazu*, Folia Quaternaria, t. 29, s. 183–197.
- 1975a, *Uwagi o badaniach nad gospodarką żywnościową okresu wpływów rzymskich*, KHKM, t. 23, s. 77–97.
- 1975b, *Wczesnośredniowieczny przełom gospodarczy w Wielkopolsce oraz jego konsekwencje krajobrazowe i demograficzne*, APolski, t. 20, s. 145–160.
- 2004, *Perspektywy dalszych wspólnych badań nad relacjami między społecznością ludzką a środowiskiem przyrodniczym*, [w:] D. Abramowicz, Z. Śnieszko (red.), *Zmiany środowiska geograficznego w dobie gospodarki rolno-hodowlanej*. Studia z obszaru Polski, Katowice, s. 397–409.
- Kurnatowski S., Wiślański T.**, 1966, *Rola archeologii w badaniach historyczno-przyrodniczych nad przemianami środowiska geograficznego*, Studia z Dziejów Gospodarstwa Wiejskiego, t. 8, s. 49–55.
- Kutyłowska I.**, 1976, *Nowożytnie gliniane naczynia kuchenne i stołowe z Zamościa*, Studia i Materiały Lubelskie, t. 7, s. 285–306.
- Lelek R.**, 2004, *Ceramika z zamku w Korzkwi (XVI-XVII w.)*, Kraków.
- Lencewicz S.**, 1927, *Dyluwium i morfologia środkowego Powiśla*. Prace Państwowego Instytutu Geologicznego, t. II.
- Lindner L.**, 1992, *Stratygrafia (klimatostratygrafia) czwartorzędu*, [w:] L. Lindner (red.), *Czwartorzęd: osady, metody badań, stratygrafia*, Warszawa, s. 441–633.
- 2005, *Nowe spojrzenie na liczbę, wiek i zasięg zlodowaceń środkowopolskich w południowej części środkowoschodniej Polski*, PGeol., vol. 53 (2), s. 145–150.
- Lindner L., Marks L.**, 2012, *O podziale klimatostratygraficznym kompleksu środkowopolskiego w plejstocenie Polski*, PGeol., vol. 60 (1), 36–45.
- Lityńska-Zajac M.**, 1997, *Roślinność i gospodarka rolna w okresie rzymskim*. Studium Archeologiczne, Kraków.
- 2005, *Rekonstrukcja procesów gospodarczych na podstawach botanicznych*, [w:] M. Lityńska-Zajac, K. Wasylkowa (red.), *Przewodnik do badań archeobotanicznych*, Poznań, s. 470–517.
- Lityńska-Zajac M., Wasylkowa K., Bieniek A., Gluza I.**, 2004, *Trawy jako wskaźnik działalności człowieka w pradziejach*, [w:] D. Abramowicz, Z. Śnieszko (red.), *Zmiany środowiska geograficznego w dobie gospodarki rolno-hodowlanej*. Studia z obszaru Polski, Katowice, s. 46–58.
- Łaski J.**, 1881, *Liber beneficiorum archidiecezyi gnieźnieńskiej*, wyd. ks. J. Łukowski, t. II, Gniezno.
- Łuczkiwicz P.**, 2006, *Uzbrojenie ludności ziem Polski w młodszym okresie przedrzymskim*, Lublin.
- Machajewski H., Pietrzak R.**, 2004, *Z badań nad ceramiką naczyniową z okresu przedrzymskiego w Wielkopolsce* [w:] H. Machajewski (red.), *Kultura jastorfska na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej*, Poznań, s. 83–121.
- Machajewski H., Rozen J.**, 2016, *Osada kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego* [w:] S. Domaradzka, B. Józwiak, H. Machajewski, A. Waluś (red.), *Wielokulturowe stanowisko I w miejscowości Izdebnko Kościelne gmina Grodzisk Mazowiecki. Źródła archeologiczne z badań wykopaliskowych na trasie autostrady A2, odcinek mazowiecki*, Via Archaeologica Masoviensis. Światowit Supplement Series M: vol. 1, Warszawa, s. 45–206.
- Maciałowicz A.**, 2006, *Cmentarzysko kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego w Suchodole, pow. sochaczewski*, WA, t. 58, s. 283–369.
- Makarowicz P.**, 1998, *Rola społeczności kultury iwieńskiej w genezie trzcinieckiego kręgu kulturowego (2000–1600 BC)*, Poznań.
- Makiewicz T.**, 1979, *Z badań nad osadnictwem kultury przeworskiej na terenie zachodniej części Kujaw (rejon Jeziora Pakoskiego)*, Sl. Ant., t. 25, s. 111–135.
- Malinowski T., Kałagate S.**, 1999, *Materiały archeologiczne*, [w:] T. Malinowski (red.), *Komorowo. Stanowisko 12: osadnictwo nowożytnie (XVII-XVIII w.). Ślady domniemanej karczmy*, Zielona Góra, s. 9–82.
- Manikowska B.**, 1985, *O glebach kopalnych, stratygrafii i litologii wydym Polski środkowej*, Acta Geogr. Lodz., nr 52.
- 1999, *Gleby kopalne i okresy pedogenetyczne w ewolucji środowiska Polski środkowej po zlodowaceniu warciańskim*, Acta Geogr. Lodz., nr 76, s. 41–100.
- Marchelak I., Tyszler L.**, 2003, *Osada kultury łużyckiej z epoki brązu i okresu halszackiego*, [w:] I. Marchelak, L. Tyszler, *Ratownicze badania archeologiczne na stanowisku 6–7 w Kowalewicach, pow. Zgierz, woj. łódzkie (trasa autostrady A-2)*, Via Archaeologica Lodziensis, t. 1, Łódź, s. 25–337.
- 2011, *Charakter zasiedlenia w okresach wczesno i późnośredniowiecznym na stanowisku 5 w Pęcławicach*, pow. Łęczyca, woj. łódzkie, [w:] Dziubek E., Marchelak I., Tyszler L., *Ratownicze badania archeologiczne na stanowisku 5 w Pęcławicach, pow. Łęczyca, woj. łódzkie (trasa autostrady A-1)*, Via Archaeologica Lodziensis, t. 4, Łódź, s. 155–239.
- Marciniak J.**, 1957, *Cmentarzysko ciałopalne z okresu późnolateńskiego w Wilanowie koło Warszawa*, Mat. Star., t. 2, s. 7–173.
- Marks L.**, 2011, *Quaternary Glaciations in Poland*, [w:] J. Ehlers, P.L. Gibbard, P.D. Hughes (red.), *Developments in Quaternary Sciences*, t. 15, s. 299–303.
- Marosik P.**, 2000, *Geomorfologia okolic stanowisk archeologicznych w rejonie Szczercowa*, [w:] R. Grygiel (red.), *Badania archeologiczne na terenie odkrywki „Szczerców” Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów” S.A.*, t. 1, Łódź, s. 5–23.
- 2002, *Ukształtowanie terenu i warunki geologiczne na stanowisku archeologicznym nr 11 w Grabku oraz na obszarze przyległym w dnie doliny Krasówki*, [w:] R. Grygiel (red.), *Badania archeologiczne na terenie odkrywki „Szczerców” Kopalni Węgla Brunatnego „Bełchatów” S.A.*, t. 2, Łódź, s. 9–23.
- 2003, *Sytuacja geomorfologiczna w rejonie stanowiska archeologicznego*, [w:] *Ratownicze badania archeologiczne na stanowisku 6–7 w Kowalewicach, pow. Zgierz, woj. łódzkie*, Via Archaeologica Lodziensis, t. 1, Łódź, s. 15–24.
- Michałowski A.**, 2003, *Osady kultury przeworskiej z terenów ziem polskich*, Poznań.
- 2004, *Łyżki gliniane z okresu przedrzymskiego z terenów Europy Środkowej* [w:] H. Machajewski (red.), *Kultura jastorfska na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej*, Poznań, s. 123–159.
- Michałowski A., Sobucki A.**, 2011, *Piece wapiennicze z młodszego okresu przedrzymskiego i okresu wpływów rzymskich w Wielkopolsce* [w:] A. Jaszewska, A. Michalak (red.), *Ogień – żywioł ujarzmiony i nieujar-*

- miony, Biblioteka Archeologii Środkowego Nadodrza, z. 4, Zielona Góra, s. 273–310.
- Michałowski A., Teska M.**, 2015, *Piece wapiennicze z południowo-zachodniej strefy osadnictwa kultury wielbarskiej w fazie lubowidzkiej na tle porównawczym – przegląd źródeł*, *Folia Praehistorica*, t. 20, s. 317–337.
- Mikołajczyk A.**, 1977, *Naczynia datowane skarbnami monet XIV-XVIII w. na ziemiach polskich*, Wrocław – Gdańsk.
- Mojski J.**, 2005, *Ziemie polskie w czwartorzędzie. Zarys morfogenezy*, Warszawa.
- Molewski P.**, 2014, *Paleogeograficzne uwarunkowania odpływu wód z zastoiska warszawskiego doliną Bachorzy i pradoliną warszawsko-berlińską w czasie stadiu głównego zlodowacenia Wisły*, *Landform Analysis*, vol. 25, s. 105–114.
- Morysiński T.**, 2005, *Nowożytnie naczynia gliniane z Komorowa, Ruśca i Strzeniówki*, Monument. *Studia i Materiały Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków*, nr 2, s. 375–414.
- Moszczyński J.**, 2010, *Zespół osadniczy kultury przeworskiej na stanowisku 1–4 w Wiktorowie, pow. Zgierz, woj. łódzkie*, *Via Archaeologica Lodziensis*, t. 2, Łódź.
- Moździoch S.**, 2002, *Castrum Munitissimum Bytom. Lokalny ośrodek władzy w państwie wczesnopiastowskim*, Warszawa.
- Muzolf B.**, 2002, *Kompleks osadniczy z okresów halszackiego i lateńskiego* [w:] P. Papiernik, B. Muzolf, M. Urbański, M. Wąs, *Wyniki ratowniczych badań wykopaliskowych na terenie odkrywki „Szczerców” KWB „Belchatów” S.A. na stanowisku nr 11 w Grabku, gm. Szczerców, woj. łódzkie*, [w:] R. Grygiel (red.), *Badania Archeologiczne na terenie odkrywki „Szczerców” Kopalni Węgla Brunatnego „Belchatów” Belchatów S.A.*, t. 2, Łódź, s. 121–384.
- 2004, *Sprawozdanie z badań ratowniczych wielokulturowego stanowiska w miejscowości Rogaszyn, stan. 2–4, gm. Piątek, woj. łódzkie*, [w:] *Zeszyty Ośrodka Ochrony Dziedzictwa Archeologicznego (d. Zeszyty ORBA)*, seria B: *Materiały Archeologiczne, Raport 2001–2002*, Warszawa, s. 80–93.
- Nierychlewska A., L. Tyszler**, 2009, *Badania w Witowie na stanowisku 14–15, gm. Piątek, pow. Łęczyca, woj. łódzkie, na trasie autostrady A1 (st. A1 72–73). Zarys problematyki badań*, *PMMAE*, s. a., nr 44, s. 103–124.
- Niesiołowska-Śreniowska E., Cyrek K.**, 1975, *Mezolit w Polsce środkowej*, *PMMAE*, s. a., nr 22, s. 27–66.
- Niewęglowski A.**, 1966, *Z badań nad osadnictwem w okresach późnolateńskim i rzymskim na Mazowszu. Studium metodyczne*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk.
- 1975, *Perspektywy zastosowania metody mikrogeograficznej w badaniach okresów lateńskiego i rzymskiego w Polsce*, *APolski*, t. 19 (1), s. 235–246.
- Niewiarowski W.**, 1990, *Rozwój i przeobrażenia głównych komponentów środowiska geograficznego mikroregionu osadniczego w okolicach Gronowa, woj. toruńskie, w późnym plejstocenie i w holocenie*, [w:] *Studia nad osadnictwem średniowiecznym ziemi chełmińskiej. Gronowski mikroregion osadniczy*, Toruń, s. 7–26.
- Nowak T.**, 2003, *Własność ziemska w ziemi łęczyckiej w czasach Władysława Jagiełły*, Łódź.
- Nowakowski W.**, 1982, *Dwie studnie kultury przeworskiej w miejscowości Izdebnko Kościelne, gm. Grodzisk Mazowiecki*, *Spr. Arch.*, t. 33 (1981), s. 49–59.
- Nowakowski W., Waluś A.**, 1986, *Studnie kultury przeworskiej z ziem polskich*, Światowit, t. 36, s. 43–64.
- Olaczek R.**, 2000, *Antropogeniczne czynniki przekształcania dolin rzecznych*, [w:] J. Kołtuniak (red.), *Rzeki. Kultura, Cywilizacja, Historia*, t. 9, Katowice, s. 119–141.
- Ostoja-Zagórski J.**, 1982, *Przemiany osadnicze, demograficzne i gospodarcze w okresie halszackim na Pomorzu*, Wrocław.
- Pawiński A.**, 1883, *Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym*, Wielkopolska, t. II, [w:] *Źródła dziejowe*, t. XIII, Warszawa.
- Pelisiak A.**, 2004, *Osadnictwo kultury pucharów lejkowatych w dorzeczu Grabi (Polska środkowa). Uwarunkowania środowiskowe*, [w:] D. Abramowicz, Z. Śnieszko (red.), *Zmiany środowiska geograficznego w dobie gospodarki rolno-hodowlanej. Studia z obszaru Polski*, Katowice, s. 171–183.
- Pelisiak A., Kamiński J.**, 2004, *Geneza i wiek osadów w dolinie Grabi na stanowisku Ldzań w świetle osadnictwa pradziejowego*, [w:] D. Abramowicz, Z. Śnieszko (red.), *Zmiany środowiska geograficznego w dobie gospodarki rolno-hodowlanej. Studia z obszaru Polski*, Katowice, s. 184–196.
- Piekalski J.**, 1991, *Wrocław średniowieczny. Studium kompleksu osadniczego na Ołbinie w VII-XIII w.*, Wrocław.
- Pietrzak M.**, 1968, *Piece do wypalania wapna ze starszego okresu wpływów rzymskich w Pruszczu Gdańskim*, *Pom. Ant.*, t. 2, s. 267–282.
- Poliński D., Molewski P.**, 2009, *Fizycznogeograficzne uwarunkowania lokalizacji późnośredniowiecznego osadnictwa wiejskiego na ziemi chełmińskiej. Środowisko – Człowiek – Cywilizacja*, t. 2, s. 197–206.
- Prochowicz R. J.**, 1999, *Krążki ze skorup naczyń na terenie kultury przeworskiej*, [w:] J. Andrzejowski (red.), *COMHLAN. Studia z archeologii okresu przedrzymskiego i rzymskiego w Europie Środkowej dedykowane Teresie Dąbrowskiej w 65 rocznicę urodzin*, Warszawa, s. 307–318.
- Przeżoźna K.**, 1974, *Struktura i rozwój zasiedlenia południowo-wschodniej strefy nadbałtyckiej u schyłku starożytności*, Poznań.
- Pyrgała J.**, 1971, *Zastosowanie metod archeologicznych i przyrodniczych w studiach nad osadnictwem prahistorycznym na przykładzie badań na Mazowszu*, *Folia Quaternaria*, nr 39, s. 101–121.
- 1972, *Mikroregion osadniczy między Wisłą a dolną Wkrą w okresie rzymskim*, Wrocław.
- 1973, *Gospodarcze i konsumpcyjne aspekty chowu zwierząt udomowionych na ziemiach polskich między I w p.n.e. a IV w n.e.*, *KHKM*, t. 21, s. 481–493.
- 1981, *Wapiennictwo*, [w:] J. Wielowiejski (red.), *Późny okres lateński i okres rzymski, Prahistoria ziem polskich*, t. 5, Wrocław, s. 371–372.
- Radwański K.**, 1975, *Kraków przedlokacyjny. Rozwój przestrzenny*, Kraków.
- Regestr Diecezjów... Regestr Diecezjów Franciszka Czaykowskiego czyli właściciele ziemscy w Koronie 1783–1784**, 2006, do druku podał Sławomir Górzynski, przypisami i wstępem opatrzył Krzysztof Chłapowski i Sławomir Górzynski, Warszawa (skrót: *Regestr Diecezjów...*).

- Rozen J.**, 2007, *Witów, stanowisko 8, gm. Piątek, pow. Łęczyca, woj. łódzkie (nr kod. Na aut. 74), t. II-III*, J. Gąsowski (red.), *Badania Archeologiczne na trasie autostrady A1, Pułtusk* (opracowanie konserwatorskie, kps).
- Rzeźnik P.**, 1995, *Ceramika naczyńniowa z Ostrowa Tumskiego we Wrocławiu w X-XI wieku*, Poznań.
- Schild R.**, 1975, *Późny paleolit* [w:] *Prahistoria ziem polskich*, t.1, *Paleolit i mezolit*, Wrocław, s. 159–338.
- 1980, *Introduction to Dynamic Technological Differentiation of Lithic Assemblages in the Upper Palaeolithic: An Interpretation Attempt* [w:] R Schild (red.) *Unconventional Archaeology. New Approaches and Goals in Polish Archaeology*, Wrocław, s. 57–85.
- Sęczys E.**, 2000, *Szlachta wylegitymowana w Królestwie Polskim w latach 1836–1861*, Warszawa.
- Siciński W.**, 1994, *Materiały kultury przeworskiej ze stanowiska 12 w Piotrowie, woj. sieradzkie, ŁSA, t. I*, s. 75–85.
- 2008, *Zespół urządzeń do wstępnej obróbki lnu z osady kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego w Kolonii Orenice na stan. 3, pow. Łęczyca*, [w:] A. Buko, W. Duczko (red.), *Przez granice czasu. Księga jubileuszowa poświęcona Profesorowi Jerzemu Gąsowskiemu*, Pułtusk, s. 79–87, 560.
- Siciński W., Stasiak W.**, 2004, *Sprawozdanie z badań archeologicznych w miejscowości Kolonia Orenice, stan. 2–4, gm. Piątek, woj. łódzkie (nr 57–59 na mapie zbiorczej) w 2002 roku* [w:] *Zeszyty Ośrodka Ochrony Dziedzictwa Archeologicznego (d. Zeszyty ORBA), seria B: Materiały Archeologiczne, Raport 2001–2002*, Warszawa, s. 95–106.
- Skowron J.**, 2002, *Tynki wapienne i naczynia z „polewą” wapienną z osady kultury przeworskiej w Antoniewie, stan. 1, woj. mazowieckie. Przyczynę do badań nad wykorzystaniem wapienia w młodszym okresie przedrzymskim*, APolski, t. 47, s. 229–244.
- 2006, *Kultura przeworska w dorzeczu środkowej i dolnej Bzury. Monografia osadnictwa*, Poznań.
- Skrzyńska-Jankowska K., Jankowski A.**, 2008, *Wapienniki z okresu wpływów rzymskich w Bieniewicach, gm. Błonie*, [w:] A. Buko, W. Duczko (red.), *Przez granice czasu. Księga jubileuszowa poświęcona Profesorowi Jerzemu Gąsowskiemu*, Pułtusk, s. 89–97, 561–565.
- Słownik...** *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, 1887, wyd. pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego, t. VIII, Warszawa (skrót: SGKP).
- Sobucki A., Woźniak Z.**, 2004, *Nowe materiały o cechach jastorfskich z Wielkopolski* [w:] H. Machajewski (red.), *Kultura jastorfska na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej*, Poznań, s. 199–214.
- Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W.**, 2018, *Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data*, *Geographia Polonica*, vol. 91 (2), s. 143–170. <https://doi.org/10.7163/GPol.0115>
- Szamałek K.**, 1985, *Przemiany środowiska geograficznego w rejonie Kruszwicy na przełomie epoki brązu i wczesnej epoki żelaza oraz ich wpływ na osadnictwo*, APolski, t. 29, s. 329–366.
- Szymański W.**, 1967, *Szeligi pod Płockiem na początku wczesnego średniowiecza*, Wrocław.
- 2000, *Trudne problemy w poznawaniu starszych faz wczesnego średniowiecza na ziemiach polskich*, [w:] M. Kobusiewicz, S. Kurnatowski (red.), *Archeologia i prahistoria polska w ostatnim półwieczu. Materiały z konferencji: Dorobek polskiej archeologii i prahistorii ostatniego półwiecza w Puszczykowie koło Poznania (27–30 października 1997 r.)*, Poznań, s. 353–378.
- Rdzany Z.**, 2009, *Rekonstrukcja przebiegu zlodowacenia warty w regionie łódzkim*, Łódź.
- Roman M.**, 2003, *Rozwój rzeźby plejstoceńskiej okolic Gostynina*, *Acta Geogr. Lodz.*, nr 84.
- Strzałko J., Ostoja-Zagórski J.**, 1995, *Ekologia populacji pradziejowych. Środowisko człowieka*, Poznań.
- Tecki Dworzaczka.** *Materiały historyczno-genealogiczne do dziejów szlachty wielkopolskiej XV–XX wieku*, 2004, Kórnik-Poznań (<http://teki.bkpan.poznan.pl/>; widziane dn. 01.07.2018 r.).
- Topograficzna karta...** *Topograficzna karta Królestwa Polskiego, czyli tzw. Mapa Kwatermistrzostwa*, skala 1: 126 000, ark. K3S4.
- Trojan M.**, 2014, *Ceramika z fazy III*, [w:] R. Grygiel, T. Jurek (red.), *Archeologia o początkach Łęczycy. Początki Łęczycy*, t. 2, Łódź, s. 307–340.
- Turkowska K.**, 1975, *Rzeczne procesy peryglacjalne na tle morfogenezy doliny Mrogi*, *Acta Geogr. Lodz.*, nr 36.
- 1988, *Rozwój dolin rzecznych na Wyżynie Łódzkiej w późnym czwartorzędzie*, *Acta Geogr. Lodz.*, nr 57.
- 2006, *Geomorfologia regionu łódzkiego*, Łódź.
- Twardy J.**, 2008, *Transformacja rzeźby centralnej części Polski środkowej w warunkach antropopresji*, Łódź.
- 2011, *Influence of Man and climate changes on relief and geological structure transformation in Central Poland since the Neolithic*, [w:] Z. Rączkowska, A. Kotarba (red.), *Geographica Polonica*, vol. 84, Special Issue Part 1, s. 163–178.
- 2017, *Holocenińska ewolucja niecek i dolin denudacyjnych w okolicach Łodzi w świetle dotychczasowych badań*, *Acta Geogr. Lodz.*, nr 107, s. 17–30.
- Twardy J., Forysiak J., Kittel P.**, 2004, *Dynamika procesów morfogenetycznych uruchomionych i zintensyfikowanych wskutek pradziejowej działalności ludzkiej w pradolinie warszawsko-berlińskiej. Środowisko naturalne dorzecza Warty i jego pradziejowa eksploatacja*, *Acta Geogr. Lodz.*, nr 88, s. 85–117.
- 2014, *Evolution of vegetation, relief and geology in Central Poland under anthropopressure*, [w:] E. Kobojeck, T. Marszał (red.), *Origin of relief of Central Poland and its anthropogenic transformation in Łódź University geographical research*, Łódź, s. 57–94.
- Tyszler L.**, 2008, *Z badań nad produkcją wapienniczą na osadzie kultury przeworskiej w Konopnicy, pow. Wieluń, woj. łódzkie* [w:] A. Błażejowski (red.), *Labor et Patientia, Studia Archaeologica Stanisłao Pazda dedicata*, Wrocław, s. 243–252.
- 2011, *Osadnictwo kultury przeworskiej i wcześniejsze ślady zasiedlenia z okresów poprzedzających na stanowisku 5 w Pęcławicach (A1–40), pow. Łęczyca, woj. łódzkie, Cz. I. Osadnictwo pradziejowe* [w:] E. Dziubek, I. Marchelak, L. Tyszler, *Ratownicze badania archeologiczne na stanowisku 5 w Pęcławicach, pow. Łęczyca*

- ca, woj. łódzkie (trasa autostrady A-1), *Via Archaeologica Lodziensis*, t. 5, Łódź, s. 17–67.
- 2015, *Produkcja wapiennicza w dorzeczu Bzury w kontekście odkryć z osady w Witowie, tsn. 14–15, pow. Łęczycza, w młodszym okresie przedrzymskim i okresie rzymskim* [w:] L. Tyszler, E. Droberjar (red.), *Barbari Superiores et Inferiores. Archeologia Barbarzyńców 2014*, Łódź – Wieluń, s. 365–388.
- Ulanowski B.**, wyd., 1887, *Dokumenty kujawskie i mazowieckie przeważnie z XIII wieku*, Kraków.
- Urzędnicy łęczyccy, sieradzcy i wieluńscy XIII-XV wieku. Spisy**, 1985, oprac. J. Bieniak, A. Szymczakowa, [w:] A. Gąsiorowski (red.) *Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII – XVIII wieku. Spisy*, t. II, *Ziemie łęczycka, sieradzka i wieluńska*, z. 1: *Urzędnicy łęczyccy, sieradzcy i wieluńscy XIII-XV wieku*, Wrocław – Łódź (skrót: **Urzędnicy, II/1**).
- Urzędnicy województw łęczyckiego i sieradzkiego XVI – XVIII wieku. Spisy**, 1993, oprac. E. Opaliński, H. Żerek-Kleszcz, [w:] A. Gąsiorowski (red.), *Urzędnicy dawnej Rzeczypospolitej XII – XVIII wieku. Spisy*, t. II, *Ziemie łęczycka, sieradzka i wieluńska*, z. 2: *Urzędnicy łęczyccy, sieradzcy i wieluńscy XVI-XVIII wieku*, Kórnik (skrót: **Urzędnicy, II/2**).
- Warner R.B.**, 1990, “A proposed adjustment for the ‘old-wood effect’”, in *Proceedings of the Second International Symposium 14C and Archaeology*, Groningen 1987, Strasbourg, s. 159–172.
- Wasylikowa K.**, 1964, *Roślinność i klimat późnego glacialu w środkowej Polsce na podstawie badań w Witowie koło Łęczycy*, *Biuletyn Peryglacjalny*, nr 13, s. 261–376.
- 2001, *Przemiany roślinności jako odbicie procesów wydmotwórczych i osadniczych w młodszym dryasie i holocenie na stanowisku archeologicznym w Witowie koło Łęczycy*, *PMMAE*, s. a., nr 41 (1999–2001), s. 43–80.
- Wasylikowa K., Tomczyńska Z., Polcyn M., Bieniek A.**, 2003, *Użytkowanie roślin przez ludność osady kultury łużyckiej*, [w:] *Ratownicze badania archeologiczne na stanowisku 6–7 w Kowalewicach, pow. Zgierz, woj. łódzkie*, *Via Archaeologica Lodziensis*, t. 1, Łódź, s. 339–359.
- Wiklak H.** 1963, *Początki kultury łużyckiej w Polsce środkowej*, *Acta Arch. Lodz.*, nr 12, Łódź.
- 1972, *Późniejsze stadia rozwojowe środkowopolskiej grupy kultury łużyckiej*, *PMMAE*, s. a., nr 19, s. 15–172.
- 1975, *Mezolit w Polsce środkowej*, *PMMAE*, s. a., nr 22, s. 67–100.
- 1983, *Osada wczesnośredniowieczna w Stobnicy – Trzymorgach, woj. Piotrków Trybunalski, stan 2*, „Spr. Arch.,” t. 35, s. 209–222.
- 1995, *Osada kultury przeworskiej w Różycach-Starej Wsi, na stanowisku 3, w woj. skierniewickim*, *PMMAE*, s. a., nr 37–38, s. 141–180.
- Wiśniewski E.**, 2000, *Zagadnienie kanału ulgi z jeziora zaporowego w Kotlinie Warszawskiej podczas fazy leszczyńskiej*, [w:] L. Andrzejewski, P. Molewski, W. Wysota (red.), *Dorobek i pozycja polskiej geomorfologii u progu XXI wieku*, Toruń, s. 137–141.
- Wiśniewski E.**, 2002, *The problem of outflow from the ice-dammed lake in the Warsaw Basin during the Leszno Phase*, [w:] A. Kotarba (red.), *Holocene and Late Vistulian paleogeography and paleohydrology*, *PGeogr.*, z. 189, s. 123–142.
- Wiśniewski E., Andrzejewski L.**, 1994, *The problem of the Warsaw ice-dammed lake drain-age through the Warsaw-Berlin Pradolina at the ice-sheet maximum*, *Z. Geomorph. N. F., Suppl.*-Bd. 95, s. 141–149.
- Woyda S.**, 2004, *Równina Błońska u schyłku doby starożytności. Centrum metalurgiczne* [w:] M. Dulnicz (red.), *Problemy przeszłości Mazowsza i Podlasia. Archeologia Mazowsza i Podlasia, Studia i Materiały*, t. 3, Warszawa, s. 129–166.
- Zajączkowski S.**, 1951, *Studia nad terytorialnym formowaniem ziemi łęczyckiej i sieradzkiej*, Łódź.
- 1964, *Uwagi nad osadnictwem dawnych ziem łęczyckiej i sieradzkiej (do przelomu XI i XII w.)*, *Rocznik Łódzki*, t. 9, s. 165–199.
- 1966, *Studia nad osadnictwem dawnych ziem łęczyckiej i sieradzkiej w XII-XIV w. Uwagi i spostrzeżenia*, *Studia z Dziejów Osadnictwa*, t. 4, s. 5–85.
- 1996, *Powiat orłowski do lat siedemdziesiątych XVI wieku*, Łódź.
- Zajączkowski S., Zajączkowski S.M.**, 1970, *Materiały do słownika geograficzno-historycznego dawnych ziem łęczyckiej i sieradzkiej do 1400 r.*, cz. II, *Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Prace Wydziału II – Nauk Historycznych i Społecznych*, nr 72, Łódź.
- Zajączkowski S. M.**, 1964, *Wielowioskowa własność szlachecka w dawnych ziemiach łęczyckiej i sieradzkiej w drugiej połowie XIII i w XIV w.*, *Rocznik Łódzki*, t. 9, s. 119–143.
- 1969, *O wielowioskowej własności szlacheckiej w woj. łęczyckim w XV i pierwszej połowie XVI w.*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego, Nauki humanistyczno-społeczne*, seria I, z. 60, s. 79–104.
- Żychliński D.**, 2004, *Osada z młodszego okresu przedrzymskiego z elementami kultury jastorfskiej w Otorowie, pow. Szamotuły, stan. 66* [w:] H. Machajewski (red.), *Kultura jastorfska na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej*, Poznań, s. 245–258.
- 2010, *Rosznia lnu ze stanowiska 21 w Daniszewie, pow. Koło, woj. wielkopolskie jako przyczynek do poznania gospodarki ludności kultury przeworskiej z początków młodszego okresu przedrzymskiego* [w:] J. Beljak, G. Březinová, V. Varsik (eds.) *Archeológia Barbarov 2009. Hospodárstvo Germánov*, Nitra, s. 537–543.